

VĂN HÓA TIỀN

VĂN LẠC

Văn hóa là sự tổng hợp của mọi phương thức sinh hoạt cùng với biểu hiện của nó mà loài người đã sản sinh ra nhằm thích ứng những nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sự sinh tồn. Thế thì tiền cũng là công cụ cho sinh hoạt hàng ngày cũng nhằm đáp ứng cho nhu cầu đời sống và đòi hỏi của sinh tồn con người nên tiền cũng là sản phẩm của văn hóa. Nhưng không phải bao giờ ai có tiền cũng có được văn hóa tiền; bởi tiền tác động lên xã hội luôn có hai mặt: mặt tốt và mặt xấu. Đại thi hào Nguyễn Du đã từng nói điều đó trong truyện Kiều: “Trong tay đã sẵn đồng tiền/ Dầu lòng đổi trắng thay đen khó gì!”.

Thực chất đồng tiền có muôn mặt, muôn hình vạn trạng, tốt đấy và cũng xấu đấy, cao thượng đấy và hèn hạ đấy, nó ích lợi đấy mà cũng tàn phá đấy!. Do vậy phải có văn hóa tiền!

Văn hóa tiền là một trong những dấu hiệu của xã hội phát triển. Người có đức độ phẩm giá bao giờ cũng biết lao động để tạo ra tiền và điều khiển đồng tiền một cách có hiệu quả trong cái nền của văn hóa tiền, nhất là trong điều kiện của nền kinh tế thị trường. Trong quỹ đạo đó tiền sẽ góp phần xây dựng gia đình ấm no hạnh phúc, xã hội văn minh hiện đại. Nếu tiền thoát ra khỏi nền tảng đó thì tiền không còn là văn hóa tiền nữa. Nói đến đây tôi chợt nhớ một câu chuyện mà bố vợ tôi - một lão thành cách mạng kể cho tôi nghe khi tôi bắt đầu bước chân vào công tác một ngành kinh tế cách đây đã hơn 50 năm, nhưng giờ đây tôi vẫn còn nhớ mồn một. Bố tôi kể: “Bố có một anh bạn là Tổng giám đốc một ngân hàng thương mại lớn tại Sài Gòn. Ngân hàng này quan hệ rộng với nhiều ngân hàng trên thế giới, ông ta có hai vợ và 16 con, trong đó 9 con gái. Các con ông từ lúc còn đi học cho đến khi thành đạt ra làm việc

không một ai được ngửa tay xin tiền dù là bố mẹ hay anh em. Nếu con cái cần tiền cho việc thiết yếu thì hãy nói với người thư ký và thư ký trình lại với ông. Thấy xác đáng ông mới bố trí ngay một công việc lao động phù hợp như đến đội rửa xe ngân hàng để rửa xe thuê hay thuê xe đi chở hàng thuê tại cảng Sài Gòn để lấy tiền công tương ứng với số tiền cần dùng.

Trong đời ông, chưa bao giờ ông cho không tiền bất cứ ai (trừ các con từ 16 tuổi trở xuống hay ai ốm đau, gặp hoàn cảnh ngặt nghèo, tai nạn thì được chu cấp 100%). Ông quan niệm rằng tiền mà có thể xin được thì nguy hiểm lắm! Ông bảo: “xin, cướp, tham những là cũng một dạng, chỉ cách nhau một sợi tóc. Nếu tiền mà xin được thì sẽ kích thích cái dã tâm, ử mầm xấu trong con người ta, đó là sự hưởng lạc, đó là lòng tham và đó là sự chiếm đoạt. Cướp cũng như thế và tham những cũng như vậy. Tham những là lợi dụng chức và quyền hạn mà chiếm đoạt cái lớn hơn rất nhiều cái mà mình được hưởng chính đáng, gốc của nó cũng từ tâm lý hay xin được tiền mà ra, vì đồng tiền đến với mình một cách quá dễ dàng”. Với một đại gia đình đông đúc như vậy ông không hề thuê người giúp việc. Từ chợ búa, bếp núc, dọn dẹp trong nhà đến lo tiếp khách đều do các con ông trong nhà thay nhau lo liệu. Nhưng tất cả công lao đó đều được trả công xứng đáng và trả qua tài khoản tại ngân hàng. Gia đình rất giàu có nhưng không có một ai được đeo vàng bạc làm trang sức mà tất cả vàng bạc đều gửi tại ngân hàng. Khi có việc đại lễ hay ngày cưới xin thì đến ngân hàng xin nhận ra, xong việc lại gửi lại vào ngân hàng.

Câu chuyện chỉ chừng ấy thôi nhưng qua đó bố tôi đã kết luận: Chính gia đình ông Tổng giám đốc là gia đình đã có căn bản văn hóa tiền, phải thấm nhuần văn hóa tiền thì mới biết cách

Khách hàng giao dịch tại Ngân hàng BIDV Quảng Bình

Ảnh: TL

sử dụng tiền.

Tôi còn nhớ sau ngày thành lập Ngân hàng Quốc gia Việt Nam (6/5/1951), thì ngày 23/2/1952 Bác Hồ có gửi thư cho cán bộ ngành ngân hàng. Trong thư có đoạn viết: “Cán bộ kinh tế tài chính phụ trách nhiều tiền của mà chưa hoàn toàn thông thạo việc quản lý tiền của ấy. Cho nên chúng ta phải ra sức học tập quản lý tài sản quốc gia mà ngành mình phụ trách. Đồng thời phải trau dồi đạo đức cách mạng chí công vô tư, cần, kiệm, liêm, chính một lòng một dạ phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, phụng sự kháng chiến”. Nội dung đó đã bao hàm đầy đủ ý nghĩa sống là phải có văn hóa tiền. Thực hiện lời dạy đó trong ngành ngân hàng đã xuất hiện nhiều tấm gương mẫu mực giữ gìn phẩm giá và đạo đức trong sáng của mình, nhất là chị em làm công tác kiểm ngân. Nhiều chị đã trả lại tiền thừa cho khách hàng hàng trăm triệu đồng bởi vì tiền đó không phải do chính mình làm ra.

Đúng vậy, cuộc sống thường nhật tuy còn

nhiều thiếu thốn khó khăn, nhưng nhờ sống có văn hóa tiền nên chị em đã không tham lam cái mà không phải do mình làm ra, giữ gìn lòng tinh khiết, tin yêu với Đảng, với dân để sống trong sạch liêm khiết và giữ chữ “tín” với khách hàng.

Trong bối cảnh “tham nhũng đang trở thành một quốc nạn”, nhiều vụ tham ô, tham nhũng lớn đang lần lượt bị phát hiện và phơi bày ra ánh sáng, nhiều kẻ đã dùng tiền “chùa” để mua chức, mua quyền, sử dụng rất lãng phí không một chút xót xa. Từ trước đến nay Đảng ta đang chủ trương kiên quyết chống tham nhũng nhất là sau Đại hội Đảng lần thứ XII. Giờ đây chúng ta đã có Luật Phòng chống tham nhũng và thực hành tiết kiệm chống lãng phí. Nhưng thiết nghĩ một điều rất quan trọng là đồng thời với “Chống” thì phải rất coi trọng “Xây” mà trong đó xây dựng văn hóa tiền là quan trọng nhất. Chỉ có như thế văn hóa tiền mới tỏa sáng, lấn át những tiêu cực tham nhũng trong đời sống xã hội hiện nay ■